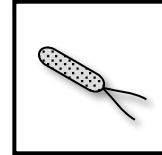

Xylella fastidiosa

I. IDENTITEIT

- ★ **Gangbare namen van ziektes:** Ziekte van Pierce, Bladverschroeiing, Bladrandverdroging, Bonte chlorose van citrus, Olijfbomenpest (NL), Maladie de Pierce (FR), Olive Quick Decline Syndrome (EN)
- ★ **EU-categorie:** EU-quarantaineorganisme (Bijlage II, B van Verordening (EU) 2019/2072); Prioritair quarantaineorganisme (Verordening (EU) 2019/1702)
- ★ **EPPO-code:** XYLEFA
- ★ **Taxonomische classificatie:** Bacterie: Proteobacteria: Gammaproteobacteria: Xanthomonadales: Xanthomonadaceae
- ★ **Niet verwarren met:**
De symptomen veroorzaakt door biotische factoren (bv. bacterieel afsterven van houtachtige planten veroorzaakt door *Pseudomonas syringae* of van kruidachtige planten door *Pseudomonas viridiflava*, Grapevine flavescence dorée *phytoplasma*, bacteriële necrose van druivelaars veroorzaakt door *Xylophilus ampelinus*, bladverbranding veroorzaakt door *Botrytis cinerea*, kransverwelking veroorzaakt door *Verticillium dahliae* met name op *Olea europaea*, *Pistacia vera*, *Prunus armeniaca*), en abiotische factoren (bv. overtollig zoutgehalte, magnesiumtekort, ijzertekort, droogte, fytotoxiciteit).

II. BESCHRIJVING VAN HET ORGANISME EN GEOGRAFISCHE VERSPREIDING

Xylella fastidiosa is een quarantaineorganisme in de Europese Unie (EU) dat werd geïdentificeerd als een absolute prioriteit omwille van de economische, ecologische en sociale schade die dit organisme kan veroorzaken als het wordt binnengebracht op het grondgebied van de EU. Het is een geduchte bacterie die veel plantensoorten, vooral houtachtige planten, aantast. *X. fastidiosa* wordt vaak beschouwd als een bacterie die geen symptomen veroorzaakt in de meeste van haar waardplanten. Bij sommige gevoelige plantensoorten, waaronder planten van landbouwkundig belang, kan deze bacterie echter ernstige schade veroorzaken gaande tot de dood van de plant. Er zijn verschillende varianten, elk met min of meer een eigen ecosysteem en voorkeuren op het gebied van plantensoorten. In de natuur leeft *X. fastidiosa* in het xyleem van planten (d.w.z. de 'waterleidingen' in planten) waar het de doorgang van water en voedingsstoffen naar de bladeren blokkeert, met als gevolg een fatale afloop voor de plant. Deze bacterie is de oorzaak van vele ziekten die zeer ernstige economische gevolgen hebben voor de landbouw, de openbaar groen en het milieu.

De aanwezigheid van *X. fastidiosa* werd voor het eerst gemeld in de EU in 2013 op olijfbomen in de regio Puglia in Zuid-Italië. Het heeft duizenden olijfbomen vernietigd, waarvan sommige meer dan honderd jaar oud, waardoor de lokale economie in gevaar wordt gebracht. Andere besmettingen zijn in andere beperkte delen van het EU-grondgebied aangetroffen, zoals Frankrijk, Spanje, Italië (Toscane) en Portugal. In oktober 2018 werd de bacterie in België (West-Vlaanderen) ontdekt op zendingen van olijfbomen uit de provincie Alicante (Spanje).

Vier ondersoorten van *Xylella fastidiosa* worden vaak vastgesteld (*fastidiosa*, *multiplex*, *pauca* en *sandyi*), maar ook andere ondersoorten (bv. *morus*), evenals kruisingen binnen dezelfde ondersoort of tussen verschillende ondersoorten, zijn op dezelfde plant geïdentificeerd. Deze kruisingen verhogen het risico op het ontstaan van nieuwe bacteriestammen die virulenter kunnen zijn en nieuwe gastheren kunnen infecteren.

De ondersoorten van *X. fastidiosa* worden geassocieerd met verschillende waardplantenreeksen:

- ★ *subsp. fastidiosa* is de oorzaak van de ziekte van Pierce bij druivelaars;
- ★ *subsp. multiplex* is de oorzaak van bladbrand op amandelboom (Almond leaf scorch). Deze tast ook andere soorten van *Prunus* aan, evenals loofbomen van het stadslandschap zoals eik, plataan, esdoorn en iep. Deze ondersoort wordt het vaakst vastgesteld in Europa;
- ★ *subsp. pauca* is de oorzaak van bonte citrus chlorose (Citrus variegated chlorosis), bladbrand op koffieplanten (Coffee leaf scorch) en olijfbomenpest (CoDiRO, voor Compleesso del disseccamento rapido dell'olivo). In Zuid-Italië is deze variant behalve op olijfbomen ook waargenomen op oleanders, acacia's en andere mediterrane sierheesters ;
- ★ *subsp. sandyi* is voornamelijk waargenomen op oleander en koffie ;
- ★ *subsp. morus* is aanwezig op moerbeï.

Deze ondersoorten hebben een endemische oorsprong : *fastidiosa* is afkomstig uit Centraal-Amerika, *multiplex* uit Noord-Amerika en *pauca* uit Zuid-Amerika.

III. WAARDPLANTEN

Xylella fastidiosa is niet erg selectief op het gebied van waardplanten. Het is endemisch op het Amerikaans continent, waar het vooral amandelbomen, wijnstokken en citrusvruchten aantast. Binnen de EU zijn verschillende gecultiveerde planten met een hoge economische waarde (bv. olijf- of steenvruchten zoals pruimen, amandelen en kersen) of wijdverspreide houtachtige sierplanten [bv. vleugeltjesbloem (*Polygala myrtifolia*) en oleander (*Nerium oleander*)] als gastheer geïdentificeerd.

Volgens de wetenschappelijke literatuur is de bacterie in bijna **600 plantensoorten** gedetecteerd of geïsoleerd. Bij meer dan 300 daarvan is de infectie vastgesteld met ten minste twee detectiemethoden, onder natuurlijke of experimentele omstandigheden. Veel vaak voorkomende plantensoorten zijn daarom potentiële gastheren in de EU en de vectorinsecten zijn in de hele EU wijdverspreid. Bijgevolg is het risico van verspreiding van de bacterie naar andere delen van de EU zeer groot, tenzij er bij een nieuwe uitbraak strenge bestrijdingsmaatregelen worden genomen. Van soorten van het geslacht *Coffea* en *Lavandula dentata* L., *Nerium oleander* L., *Olea europaea* L., *Polygala myrtifolia* L. en *Prunus dulcis* (Mill.) D.A. Webb is aangetoond dat zij herhaaldelijk besmet zijn met *X. fastidiosa* en de verspreiding van de ziekte in de EU bevorderen. Daarom vereisen deze 6 waardplanten specifieke noodmaatregelen om de introductie en verspreiding van *X. fastidiosa* in de EU te voorkomen. De relatief recente opkomst van *X. fastidiosa* in Europa, met name in het Middellandse-Zeebekken, heeft zich voorgedaan in biotopen die veel plantensoorten herbergen die nooit eerder in contact zijn gekomen met deze bacterie. De plantensoorten die als bedreigd worden beschouwd door een bepaalde stam, zijn dan ook nog grotendeels ongekend in Europa. In 2020, zijn 37 nieuwe plantensoorten geïdentificeerd als waardplant van *X. fastidiosa*. De lijst van waardplanten wordt regelmatig bijgewerkt en is te vinden in een databank van de EFSA (European Food Safety Authority) (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/6114>) en op de website EPPO/OEPP Global Database (<https://gd.eppo.int/taxon/XYLEFA/hosts>).

De Belgische ketens die door *X. fastidiosa* en diens waardplanten kunnen betrokken raken zijn:

- ★ Fruitteeltbedrijven: soorten van *Prunus* sp. [*Prunus armeniaca* (abrikoos), *Prunus avium* (kers), *Prunus cerasus* (morellen), *Prunus domestica* (pruim), *Prunus persica* (perzik) en *Prunus persica* var. *nectarina* (nectarine)];
- ★ Groene ruimtes - bossen – botanische tuinen;
- ★ Producenten (tuinbouwbedrijven, boomkwekerijen en vermeerderaars): *Acer* sp., *Catharanthus* sp., *Fraxinus angustifolia*, *Gleditsia triacanthos*, *Juglans regia*, *Liquidambar styraciflua*, *Morus* sp., *Myrtus communis*, *Nerium oleander*, *Olea europaea*, *Platanus occidentalis*, *Prunus* sp., *Quercus* sp., *Rhamnus alaternus*, *Salvia rosmarinus*, *Ulmus americana*, *Vaccinium* sp., *Vinca* sp., *Vitis* sp.;

- ★ Handelaars (groothandel en detailhandel): *Acer* sp., *Catharanthus* sp., *Citrus* sp., *Coffea* sp., *Ficus carica*, *Fraxinus angustifolia*, *Juglans regia*, *Morus* sp., *Myrtus communis*, *Nerium oleander*, *Olea europaea*, *Platanus occidentalis*, *Polygala myrtifolia*, *Prunus* sp., *Quercus* sp., *Rhamnus alaternus*, *Salvia rosmarinus*, *Ulmus americana*, *Vaccinium* sp., *Vinca* sp., *Vitis* sp..

IV. WIJZE VAN VERSPREIDING

De natuurlijke verspreiding van *Xylella fastidiosa* van de ene plant naar de andere verloopt via vectorinsecten (Hemiptera) die over het algemeen slechts over korte afstanden (tot max. 100m) vliegen. Alle bijtend-zuigende insecten (zowel nimfen als volwassenen) die zich voeden door stengels en twijgen te doorboren en het xyleem op te zuigen, zijn potentiële vectoren voor de overdracht van de bacterie. Zodra de bacterie "verworven" is, zijn volwassen insecten dragers en potentiële vectoren gedurende hun hele leven. De meest effectieve manier om *X. fastidiosa* over lange afstanden te verspreiden is menselijke activiteit, handel en transport, opplant van besmette planten en snoeigereedschap of ander gereedschap dat letsel veroorzaakt.

De voornaamste insecten momenteel gekend als vector voor *X. fastidiosa* zijn:

- ★ dwergcicaden of bladspringers (*Hemiptera: Cicadellidae*). Dit zijn insecten van 0,3 tot 2 cm lang met een lichaam dat meestal bruin of groen is, vaak gestreept of gestippeld met felle kleuren. In Europa, vindt men onder andere *Graphocephala fennahi* (Rhododendron bladspringer), *Euscelis incisus*, *Zyginidia scutellaris* (blauwe bladspringer), *Eupteryx atropunctata* (witte en zwarte bladspringer, aan het "scutellum" geel), et *Cicadella viridis* (groene bladspringer) (foto hiernaast).

Cicadella viridis (Deflorenne P., Observations.be)

- ★ cicaden (*Hemiptera: Aphrophoridae*). Deze insecten zijn best gekend voor hun nymfale stadium waarbij ze zich bedekken met een laagje schuim (koekoekspuug) (foto A hieronder). Het volwassen insect is ongeveer 7 mm lang en kan tot 70 cm springen. Het zijn zeer mobiele insecten en ze springen of vliegen bij de geringste verstoring. Daarom is hun aanwezigheid nauwelijks merkbaar. In Europa zijn onder andere *Neophilaenus campestris* en *Philaenus spumarius* (schuimcicade) te vinden. *Philaenus spumarius* wordt momenteel beschouwd als voornaamste vector van *X. fastidiosa* in natuurlijke omstandigheden. Echter in Spanje is de belangrijkste vector *Neophilaenus campestris*. Deze vectoren voeden zich met een groot aantal plantensoorten en hebben een brede verspreiding in heel Europa, ook in België (foto B hieronder). Opgelet, *P. spumarius* kan worden verward met vele soorten van naburige geslachten van dezelfde familie zoals *Aphrophora*, *Neophilaenus* en *Lepyronia coleoptrata*.

Philaenus spumarius. a) Koekoekspuug van de larve van *Philaenus spumarius* (Picard C., Eppo); b) Volwassen *Philaenus spumarius* (Engelbos V, Observations.be)

V. BESCHRIJVING VAN DE SYMPTOMEN

Aangezien *Xylella fastidiosa* zich uitsluitend beperkt tot het xyleem van de waardplanten, zijn de meeste symptomen het gevolg van het gecompliceerde transport van water en voedingsstoffen naar de bladeren. Een van de meest voorkomende tekenen van besmetting is **het snel en plotseling uitdrogen van een deel van de bladeren**, waarvan de **randen necrotiseren** terwijl de **aangrenzende weefsels geel of rood** worden. Dit resulteert in **verschrompelde bladeren**, verspreiding van de **uitdroging van het hele blad** wat eindigt in bladverlies, **vertraagde groei** en uiteindelijk een **volledig afsterven van de plant**. **Opgelet**, droogte, overtollig zoutgehalte of gebrek aan voedingsstoffen veroorzaken gelijkaardige symptomen. Bovendien kunnen de symptomen van bladverbranding verward worden met bepaalde schimmelziekten, met name Rode brand (Rotbrenner) en een schimmelziekte van de wijnstok die wordt veroorzaakt door *Pseudopezicula tracheiphila*.

Sommige plantensoorten vertonen duidelijke symptomen na infectie, maar soms is de aanwezigheid van de bacterie niet waarneembaar. Infecties met *X. fastidiosa* worden meestal gekenmerkt door een lange en variabele asymptomatische periode, die zich uitstrekt van de infectie van de plant door de bacterie tot het optreden van de eerste symptomen. Bijvoorbeeld, bij de sierplanten *Catharanthus sp.* (*Catharanthus roseus*, Roze maagdenpalm), bedraagt de asymptomatische periode gemiddeld 30 dagen, terwijl dat bij olijf (*Olea europaea*) ongeveer 400 dagen is. De aanwezigheid van symptomen is in feite het resultaat van een complexe interactie tussen de bacteriestam, de plantensoort en het milieu. De afwezigheid van symptomen maakt de identificatie van geïnfecteerde waardplanten moeilijker. Daarom moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat asymptomatische planten reservoirs zijn voor bepaalde stammen van de bacterie, met name bij visuele inspecties en bemonstering.

Symptomen veroorzaakt door *Xylella fastidiosa*. **a)** Olijfbomenpest gevonden in België op partijen olijfbomen uit Spanje (FAVV); **b)** Ziekte van Pierce op druivelaar, marginale necrose omringd door een chlorotische kring op het blad van een druivelaar (Clark J., EPPO); **c)** Bladbrand op ingevoerde koffieplant (Legendre B., EPPO); **d)** Uitdroging van bladeren van *Polygala myrtifolia* (Boscia D., EPPO); **e)** Bladbrand op *Prunus dulcis* (Instituto Valenciano de Investigaciones Agrarias, IVIA); **f)** Bladbrand op *Nerium oleander* (Boscia D., EPPO); **g)** Uitdroging van bladeren van *Lavandula dentata* (FREDON Occitanie, EPPO); **h)** Bladbrand op *Platanus occidentalis* (Leininger T. D., Bugwood.org); **i)** Bladbrand op *Ulmus americana* (Olson B., Bugwood.org).

VI. VISUELE INSPECTIES

Om de kans op ontdekking van *X. fastidiosa* te maximaliseren, moeten visuele inspecties op verdachte symptomen (zie hierboven voor de beschrijving van de symptomen) en de daaropvolgende bemonstering worden uitgevoerd tijdens het actieve groeiseizoen van de waardplanten op bladeren, takken en vruchten. De inspectie moet worden uitgevoerd op elke commerciële eenheid die wordt ontvangen, geteeld en verkocht om de afwezigheid van symptomen van de bacterie en zijn potentiële vectoren te controleren in zijn bedrijf.

In Europa ligt deze periode voor planten die in open lucht geteeld worden tussen het late voorjaar en het late najaar. De Europese ervaring heeft het volgende aangetoond:

- ★ *Polygala*: einde van de lente en begin herfst ;
- ★ *Olea europea* en *Nerium oleander*: hoewel aanhoudend gedurende het hele jaar, zijn de symptomen in de zomer erg uitgesproken ;
- ★ *Prunus*: gedurende de hele zomer ;
- ★ *Vitis*: einde zomer tot begin herfst.

Er dient te worden opgemerkt monsters van *Polygala myrtifolia* en *Lavandula* die op Corsica zijn genomen, het hele jaar door positief zijn getest, ook tijdens de wintermaanden. Daarom is het aan te raden om de planten regelmatig te inspecteren (één keer per maand), tijdens de groeiperiode als ze buiten staan, of het hele jaar door als ze onder glas staan. Visuele controle is des te belangrijker voor soorten van het geslacht *Coffea* en *Lavandula dentata*, *Nerium oleander*, *Olea europaea*, *Polygala myrtifolia* en *Prunus dulcis* omdat ze herhaaldelijk besmet zijn bevonden met *X. fastidiosa* in de Europese besmettingshaarden en dus de verspreiding van de bacterie op het grondgebied bevorderen. Opgelet, voor deze 6 plantensoorten is een officiële jaarlijkse inspectie door het FAVV verplicht, met inbegrip van bemonsteringen (zie hieronder hoofdstuk VIII).

De aanwezigheid van vectorinsecten op waardplanten kan extra informatie opleveren voor de detectie van *X. fastidiosa*. In Europa wordt *Philaenus spumarius* regelmatig geïdentificeerd van mei tot oktober, met een afname van het aantal gevallen in juli-augustus. Het kan ook worden gevangen in de late herfst en zelfs in de winter als gevolg van de milde temperaturen. Dit geeft aan dat sommige volwassenen voldoende koude resistentie hebben om in het vroege voorjaar activiteit te tonen. Volwassenen van dit vectorinsect zijn gemakkelijk te observeren als ze op de plant rusten. Hun kleur is zeer variabel van lichtgrijs tot zwartachtig, meer typisch geelgroen met onduidelijke donkere lijnen. Ze zijn niet erg actief en vertonen spronggedrag als ze worden gestoord. De eiafleg vindt plaats aan het einde van de zomer. De gelegde eitjes worden gegroepeerd in de stengels van de planten. Het uitkomen vindt plaats in het voorjaar. Het is tijdens hun ontwikkeling dat de larven, die niet erg mobiel zijn, zich bedekken met zichtbare afscheiding (koekoekspuug).

VII. BEMONSTERING EN ANALYSES

Als de visuele inspectie een reeks symptomen aan het licht brengt die de aanwezigheid laten vermoeden van de bacterie op de waardplanten of de aanwezigheid van vectorinsecten, is het raadzaam dat de operator een monster neemt en dit laat testen om na te gaan of het wel degelijk om de soort *X. fastidiosa* gaat. Deze bemonstering wordt met name aanbevolen als de operator op grote schaal handelt in de 6 hierboven genoemde gevoelige soorten.

De verspreiding van *X. fastidiosa* in een besmette plant kan zeer heterogeen zijn, ook op symptomatische planten en tijdens de meest gunstige groeiseizoenen. Aangezien de bacterie zich beperkt tot de xyleemweefsels, zijn de bladstelen, middenste nerven van het blad en twijgenhout de onderdelen met de hoogste bacterieconcentraties. Daarom moeten zij de voorkeur krijgen bij de bemonstering.

Samenstelling van het plantaardig monster

Het is voor het latere beheer van een uitbraak van groot belang dat de waardplantsoorten waarvan de monsters zijn genomen, nauwkeurig worden aangeduid. Het is eveneens belangrijk om de plaats en de datum van monsternamen te vermelden. In geval van zendingen afkomstig uit het buitenland, is het aangeraden het land van oorsprong aan te duiden. Voor bomen die symptomen van de bacterie vertonen op slechts één of enkele vertakte twijgen, is het aan te bevelen de aangrenzende

twijgen te markeren om het gebied van de boom waarop de bemonstering betrekking heeft, te identificeren.

★ Voor symptomatische planten:

De bemonstering wordt uitgevoerd in een deel van de plant in de onmiddellijke nabijheid van de symptomatische delen. Delen met ernstige symptomen worden niet bemonsterd omdat in dit geval het plantenweefsel dood is, wat een ongunstige situatie is voor de detectie van *X. fastidiosa*. Het laboratorium moet beschikken over ten minste 1 g bladstelen en/of middenste nerven per monster. Er wordt slechts één plantensoort in een monster verzameld.

★ Voor asymptomatische planten:

Het monster moet representatief zijn voor het gehele bovengrondse gedeelte van de plant. Zo is uit recente experimenten gebleken dat monsters van olijfbomen uit de bovenste delen van de kroon moeten worden genomen om de kans op detectie van de bacterie te vergroten. De bemonstering moet niet worden uitgevoerd op jonge scheuten omdat de bacterieconcentratie in de buurt van de groeipunten laag is. Het monster moet ten minste 5 twijgen bevatten met bladeren die door de heterogene verdeling van de bacterie uit verschillende delen van de kroon zijn genomen.

Meerdere plantensoorten (maximaal 5) mogen in één monster worden verzameld: 5 scheuten per plantensoort (d.w.z. in totaal maximaal 25 scheuten per monster) en de scheuten van elke plantensoort moeten afzonderlijk worden verpakt.

Het uitschudden van het monster vóór het verpakken zorgt ervoor dat er geen vectoren aanwezig zijn. De monsters worden verpakt in krantenpapier of absorberend papier en in een gesloten container (hersluitbare plastic zak). Ze worden zo snel mogelijk na de bemonstering voor identificatie naar een analyselaboratorium (bijv. [één van de erkende laboratoria van het FAVV](#)) gestuurd.

VIII. PREVENTIEVE MAATREGELEN

Als prioritair quarantaineorganisme van de EU, is het FAVV verplicht om jaarlijks officiële onderzoeken uit te voeren voor de opsporing van *X. fastidiosa* en zijn vectoren (met inbegrip van visuele onderzoeken, en in geval van verdenking, om monsters te nemen voor laboratoriumanalyse) op waardplanten om het bestaan van bewijzen van de aanwezigheid van deze bacterie op het Belgisch grondgebied te verifiëren.

Om het binnenbrengen en de verspreiding van *X. fastidiosa* in de EU te voorkomen, mogen sinds 1 maart 2018, alle planten bestemd voor opplant, met uitzondering van zaden, behorende tot de volgende 6 soorten, *Coffea*, *Lavandula dentata*, *Nerium oleander*, *Olea europaea*, *Polygala myrtifolia*, *Prunus dulcis*, enkel nog verplaatst worden in de EU als ze geteeld werden op een plaats die jaarlijks officieel wordt geïnspecteerd, inclusief bemonstering door het FAVV om de afwezigheid van *X. fastidiosa* te bevestigen ([Uitvoeringverordening \(EU\) 2020/1201](#)). Voor meer informatie, zie [omzendbrief PCCB/S1/1290899](#) van het FAVV over fytosanitaire noodmaatregelen ter bestrijding van *Xylella fastidiosa*. Het gaat over een verplichte bemonstering die ten laste van de professionele operator valt. De producent moet een aanvraag tot bemonstering indienen bij zijn LCE. Na de eerste aanvraag tot bemonstering neemt het FAVV elk jaar automatisch monsters van deze 6 soorten. Zolang de bemonstering niet heeft plaatsgevonden en het resultaat niet bekend is, mogen de planten van de 6 betrokken soorten het bedrijf niet verlaten. Zodra het resultaat van de analyse bekend is en conform is, kunnen de planten van de 6 betrokken soorten worden verplaatst en verkocht en kan de producent er plantenpaspoorten voor afgeven.

Overeenkomstig [Uitvoeringverordening \(EU\) 2020/1201](#), heeft de EU maatregelen genomen om het binnenbrengen van *X. fastidiosa* te voorkomen via uit derde landen ingevoerde waardplanten :

- ★ De invoer van waardplanten uit besmette derde landen is slechts mogelijk indien de planten geteeld werden onder beschermde omstandigheden en, vóór hun uitvoer en bij hun binnenkomst in de EU, geïnspecteerd worden, bemonsterd en getest op de afwezigheid van de bacterie. Omdat ingevoerde planten ook in het verkeer zijn in de EU, zijn deze strikte voorwaarden van toepassing;

- ★ De invoer uit, van *Xylella* ziektevrije landen of ziektevrije gebieden, is slechts mogelijk indien de Commissie officieel werd ingelicht over de gezondheidstoestand van deze zones. De Commissie volgt van zeer nabij elke invoeronder schepping op en verzekert, in voorkomend geval, een onmiddellijke opvolging;
- ★ De onderzoeksactiviteiten die door derde landen worden verricht om het statuut van *Xylella* te bevestigen, moet met ingang van 2023, rekening houden met de [EFSA richtsnoeren voor statistisch onderbouwde en op risico's gebaseerde onderzoeken](#).

IX. MELDINGSPLICHT

Wanneer mogelijke symptomen van *X. fastidiosa* door de professionele operator worden vastgesteld op waardplanten onder zijn verantwoordelijkheid, is het raadzaam dat hij een monster neemt en dit laat analyseren om te verifiëren of het wel degelijk om de soort *X. fastidiosa* gaat. Als de aanwezigheid van *X. fastidiosa* bevestigd wordt, moet hij onmiddellijk de [Lokale Controle-eenheid \(LCE\) van de plaats waar de vaststelling werd gedaan](#). Dit is conform het Ministerieel Besluit van 22 januari 2004 (BS 13/02/2004) betreffende de modaliteiten voor de meldingsplicht in de voedselketen en conform artikel 14 van [Verordening \(EU\) 2016/2031](#) betreffende beschermende maatregelen die genomen dienen te worden door professionele operatoren.

X. BESTRIJDINGSMAATREGELEN IN GEVAL VAN BESMETTING

In geval van door de LCE bevestigde besmetting, moeten door de professionele operator onmiddellijk voorzorgsmaatregelen worden genomen om de vestiging en de verspreiding van *X. fastidiosa* op het Belgisch grondgebied te voorkomen. De operator moet de instructies van de LCE opvolgen en ze toepassen. Het gaat bijvoorbeeld over behandelingen met toegelaten insecticiden om vectorinsecten te elimineren evenals het verwijderen van besmette planten die reservoirs zijn voor de bacterie.

Overeenkomstig [Uitvoeringverordening \(EU\) 2020/1201](#) moet het FAVV, van zodra de aanwezigheid van *X. fastidiosa* officieel op het Belgisch grondgebied wordt vastgesteld, onmiddellijk een zone afbakenen die bestaat uit een besmet gebied en een bufferzone. De besmette zone strekt zich uit over een straal van 50 m rond de besmette plant. De bufferzone strekt zich uit over :

- ★ Minstens 2,5 km voor haarden met uitroeiingsmaatregelen ;
- ★ Minstens 5 km voor haarden met inperkingsmaatregelen (van toepassing in gebieden waar de bacterie al wijd verspreid is en uitroeiing niet meer mogelijk).

De uitroeiingsmaatregelen omvatten onder andere :

- ★ In het besmette gebied, het verwijderen en vernietigen van **alle besmette, of van besmetting verdachte, planten** evenals van de planten behorende tot dezelfde soorten als de besmette planten die niet onmiddellijk werden bemonsterd en getest. Voor de vectorinsecten, gaat het over het toepassen van passende behandelingen vóór en tijdens het verwijderen van de planten ;
- ★ In het ganse afgebakende gebied, het verrichten van een jaarlijkse intensieve inspectie, en in geval van verdenking, het nemen van monsters en hun laboratoriumanalyse van waardplanten en vectorinsecten.

Het aanplanten van planten die een verhoogde gevoeligheid hebben voor de ondersoorten van *Xylella* is mogelijk in het besmette gebied in één van de volgende gevallen :

- ★ Deze planten zijn geteeld op een productieplaats vrij van *Xylella* en de vectoren ervan ;
- ★ Deze planten behoren tot tolerante of resistente variëteiten voor *Xylella*. Zij kunnen dan geplant worden in besmette gebieden waar inperkingsmaatregelen gelden ;
- ★ Deze planten behoren tot dezelfde soorten als de geteste en vrij verklaarde planten sinds minstens 2 jaar. Zij kunnen dan geplant worden in besmette zones met uitroeiingsmaatregelen.

Het verkeer van planten die een verhoogde gevoeligheid hebben voor de ondersoorten van *Xylella* is mogelijk binnen en buiten afgebakende gebieden :

- ★ Deze verplaatsing is slechts toegelaten onder bepaalde voorwaarden : bij voorbeeld, de planten zijn geteeld onder beschermde omstandigheden, bemonsterd en getest vóór de verplaatsing, met naleving van traceerbaarheidsvereisten ;
- ★ De specifieke afwijkingen zijn van toepassing op planten die niet besmet werden bevonden in afgebakende gebieden in het kader van de jaarlijkse monitoringscampagne.

